

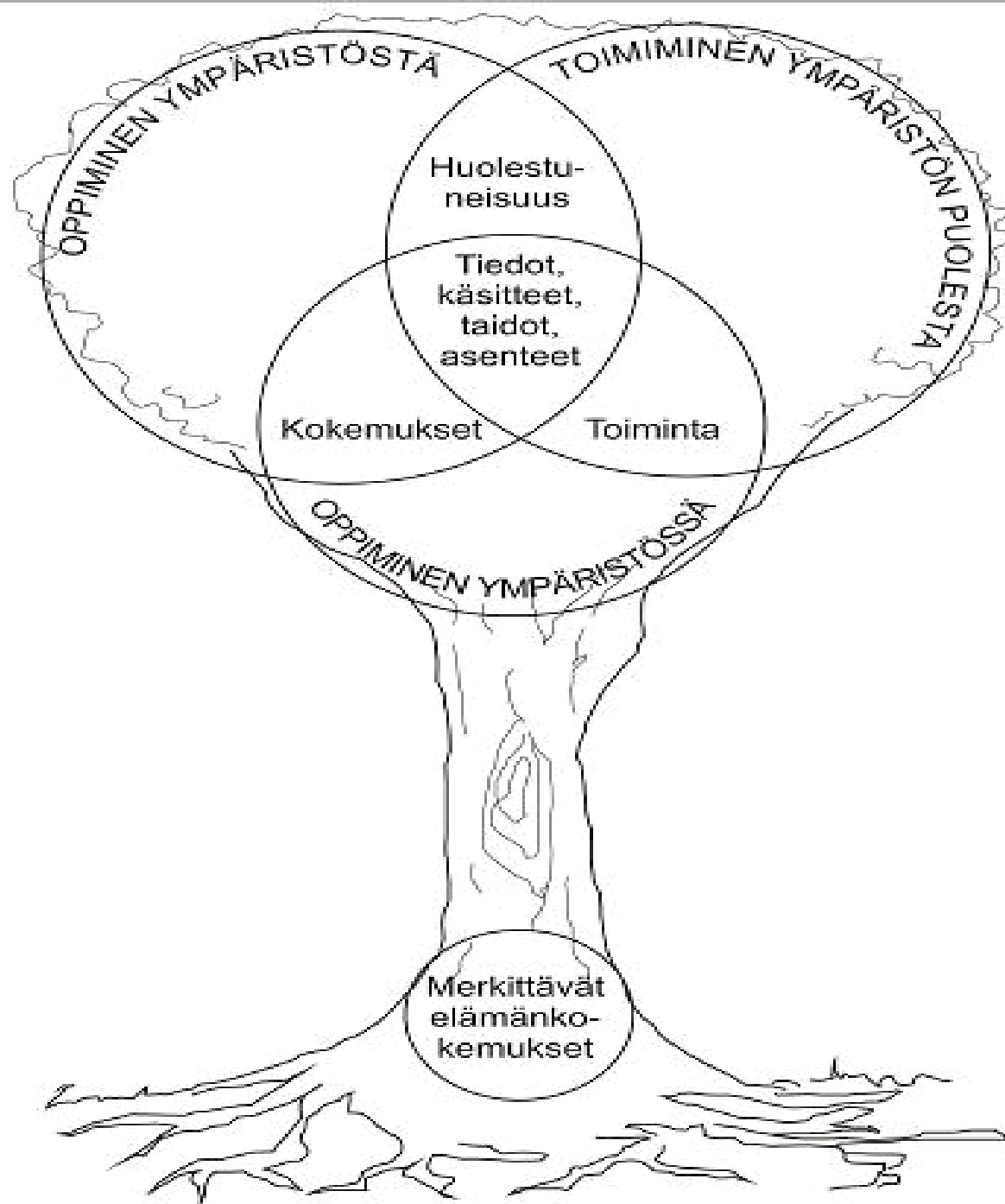
Osallistumisella ympäristövastuullisuuteen
Kirsi Verkka

Maapallon asukkaista 1/5
kuluttaa 4/5
luonnonvaroista.

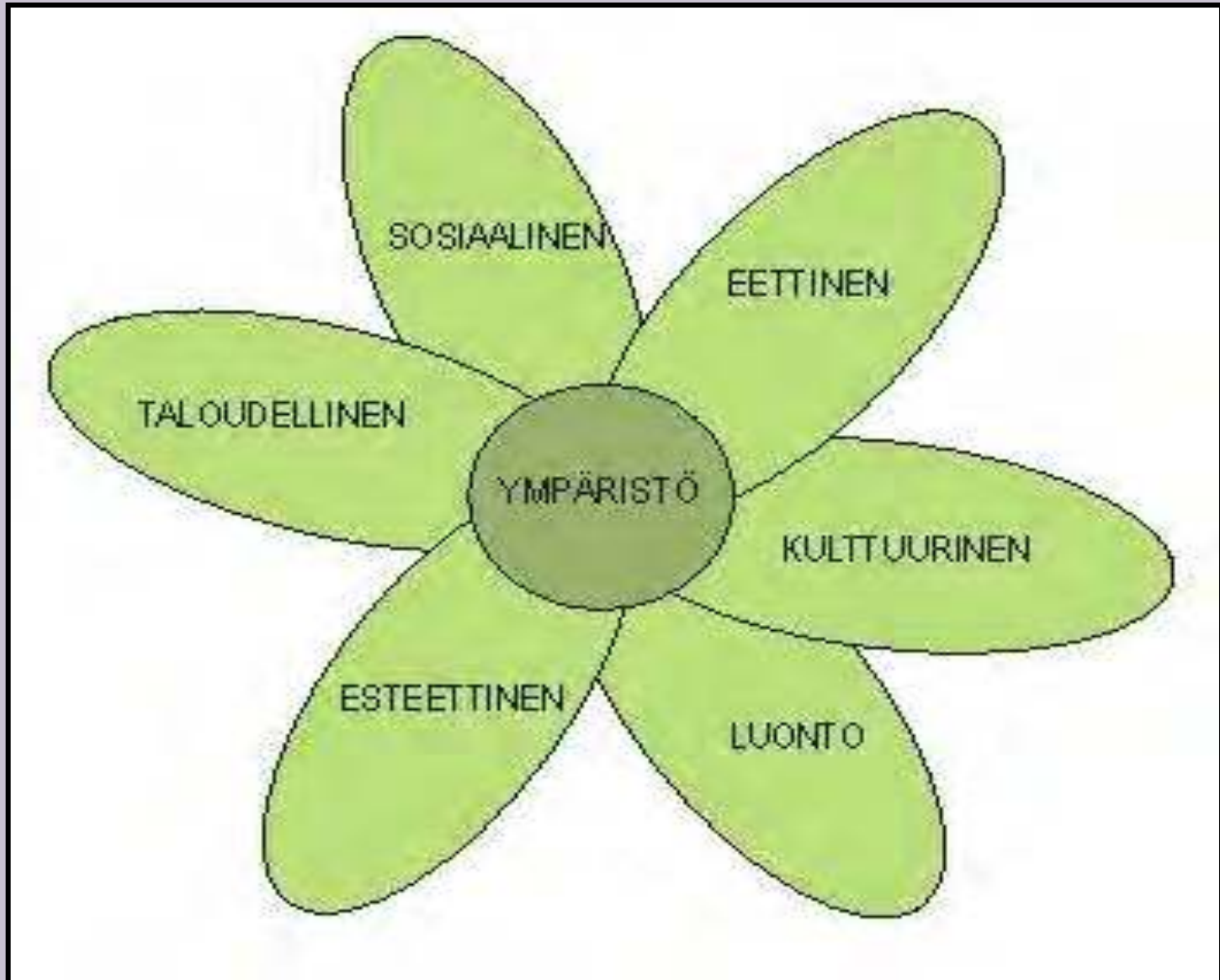
Maailman korkeasti
koulutettu vähemmistö
kuluttaa suurimman osan
maapallon luonnonvaroista.

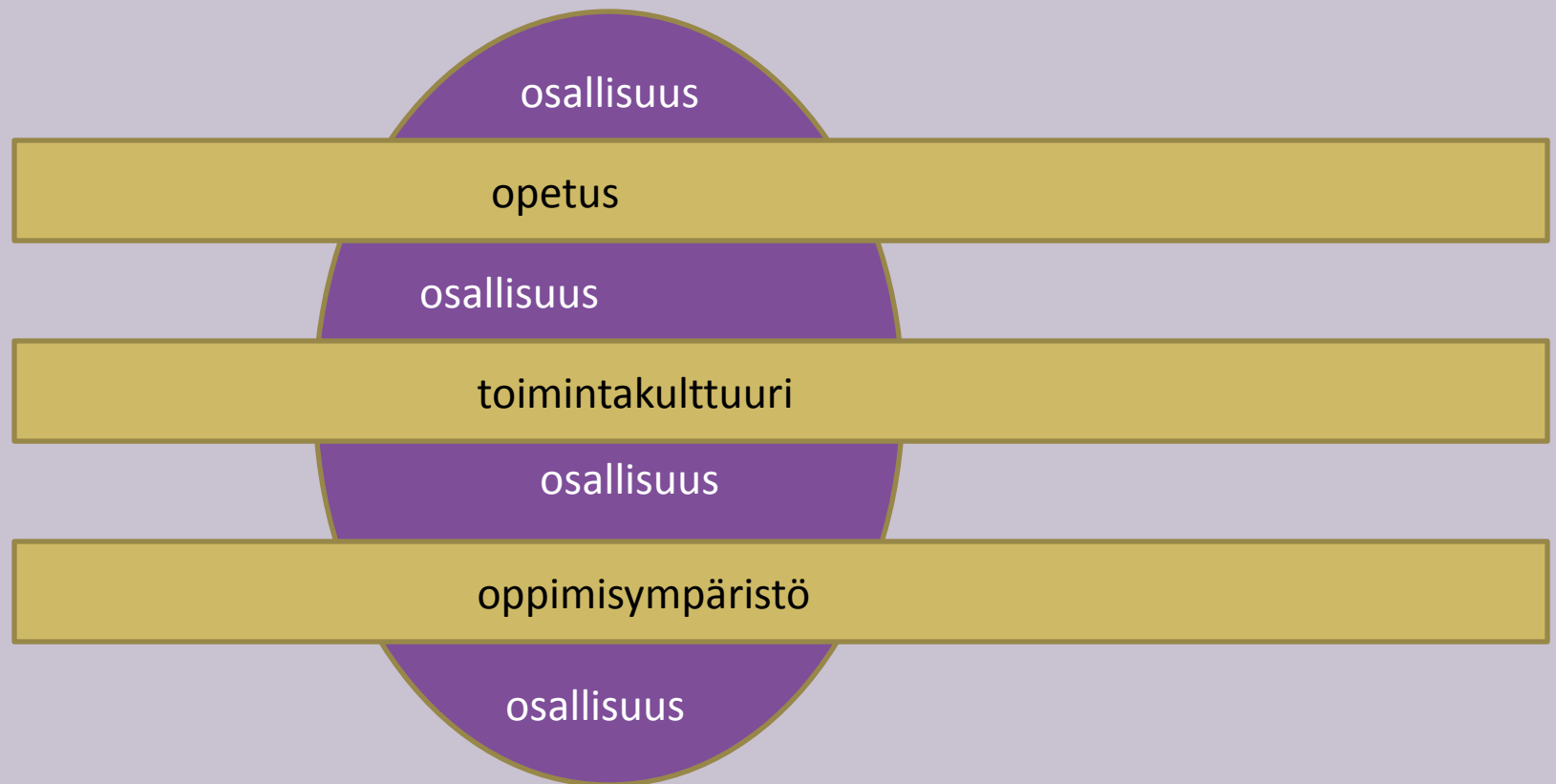
Opetammeko oikeita asioita
oikealla tavalla?

Ympäristön ulottuvuudet

Osallistuva koulu kestävän kehityksen oppimisympäristönä

opetus

Arvioinnin
kehittäminen

Ympäristö-
ryhmä

Seksuaalisuuden
teemapäivä

toimintakulttuuri

Oppilaskunnan
hallitus

Verso-
toiminta

toimintasuunnitelma

Mediatiimi

Osallistumisen hyödyt

- Ympäristösuhde kehittyy vahvemmasksi
- Lapsi tai nuori oppii näkemään itsensä yhteisön jäsenenä, jolla on merkittävä ja mielekäs rooli

Osallistumisen hyödyt

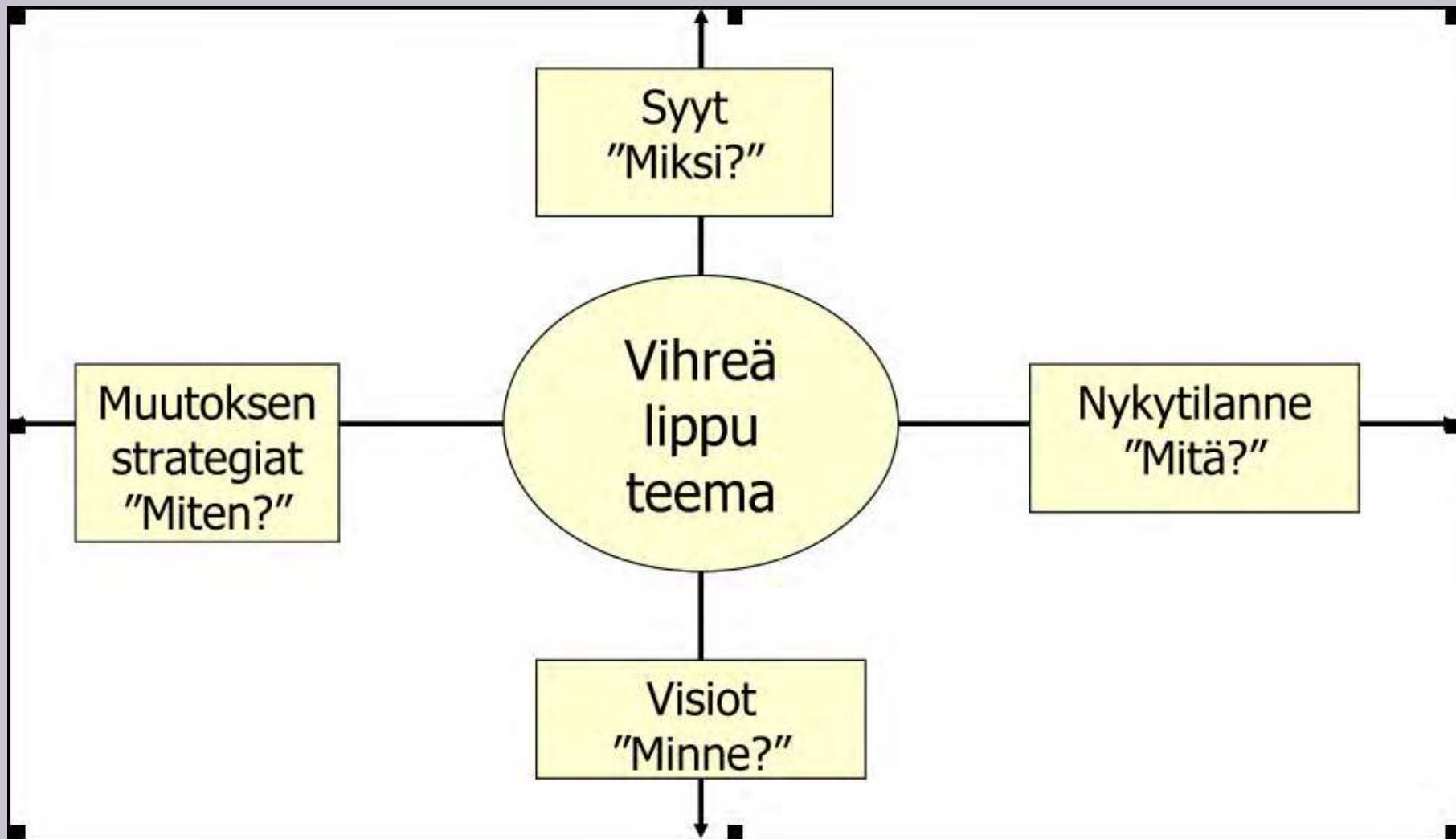
- Opitaan erilaisia tietoja, taitoja, kriittistä ajattelua, oman mielipiteen ilmaisemista ja muiden mielipiteiden kuuntelua ja niistä keskustelemista
- Lapset ja nuoret ovat oman arkinsa ja ympäristönsä asiantuntijoita ja heidän kuulemisensa edesauttaa kaikkien hyvinvointia

Parempaa ympäristöä...

- ◎parempaa ympäristöä kaikille
- ◎suunnitelmiin lapsi- ja nuorisonäkökulmaa
- ◎kohteiden käyttöönotto & löytäminen
- ◎ilkivallan väheneminen
- ◎asuinalueiden kehittyminen & yhteisöllisyys

Ympäristöongelman ratkaiseminen

(Jensen, 2002)

Esimerkkinä lajittelu

Syyt “Miksi”

Tavoitteena esim.

- tehostaa luonnonvarojen käyttöä
- Pienentää ekologista jalanjälkeä
- Hillitä ilmastonmuutosta

Esimerkkinä lajittelu

Nykytilanne “Mitä?”

Alkukartoitus esim.

- Oppilaat selvittävät jäteastioiden määrän ja tyhjennysvälin
- Jäteastioiden täyttöasteen
- Mitä jätteitä luokista tulee

Esimerkkinä lajittelu

Visiot “Minne”

Asetetaan tavoitteeksi, että sekajäteastioiden määrä vähenee kahdella lukuvuoden aikana.

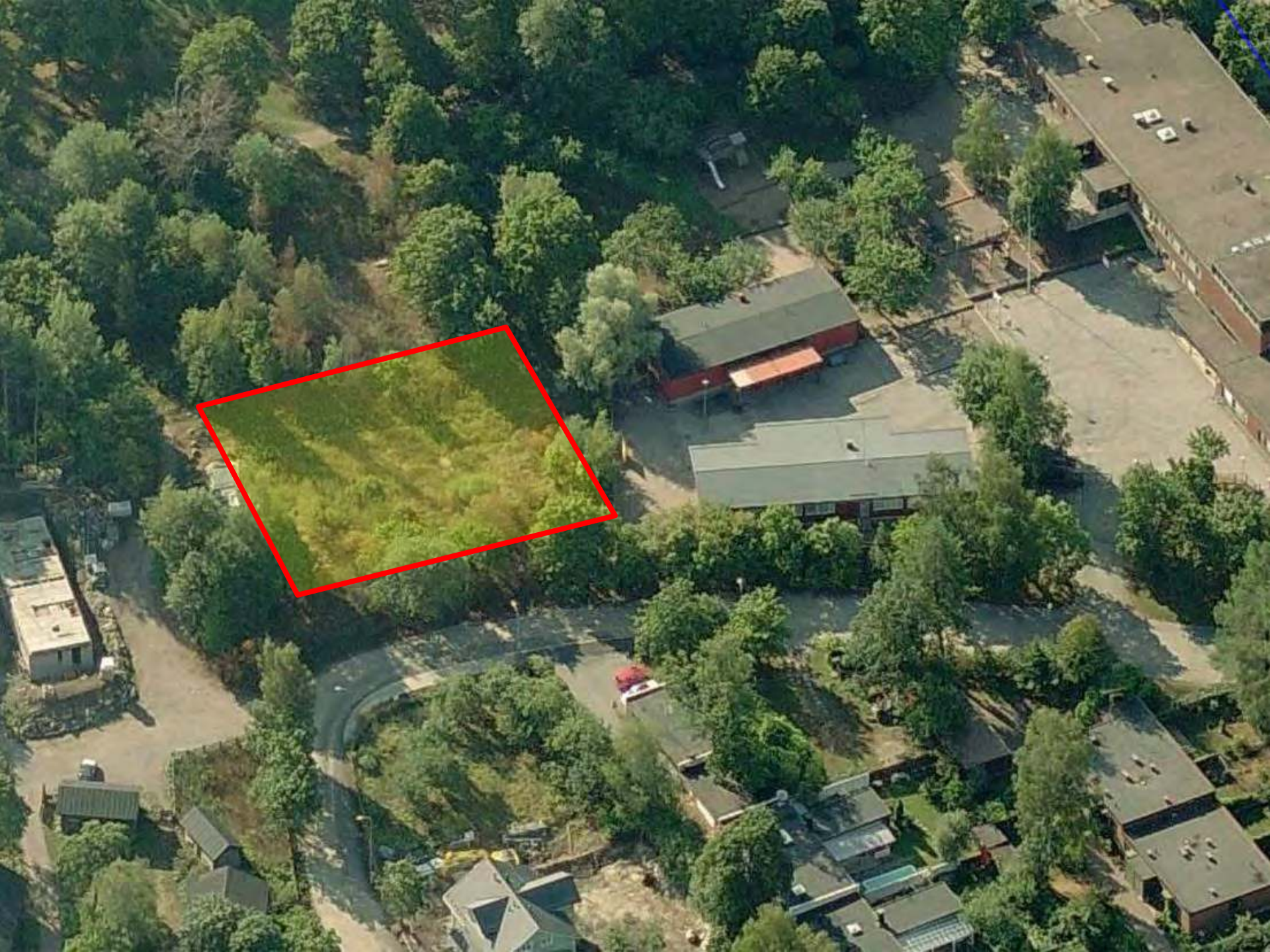
Esimerkkinä lajittelu

Muutoksen strategiat “Miten”

- Oppilaat pitävät luokissa lajittelukoulutuksia
- Opastavat opettajia
- Ruusut ja risut- kisa
- Aamunavauksissa kerrotaan lajittelun merkityksestä

Videomielipiteestä koulunpihaksi Itä-Pakilan ala-asteen case

www.mystinenportaali.com/mediakasvatus

Konsultin luonnos

On tärkeää, että
lapset ja nuoret kokevat tulevansa
vakavasti otetuiksi ja kuulluiksi.

mä kokemus tuottaa voimaantumista, valtautumista
omistajuutta – kykyä ja halua olla mukana ja kantaa
vastuuta.

Mitä Osaamispankki voi tarjota?

Haasteita Uudellamaalla

- Uudellamaalla on paljon ympäristövastuullisuutta lisääviä toimijoita
 - paikallisella
 - alueellisella
 - valtakunnallisella tasolla.
- Lisäksi monilla valtakunnallisilla järjestöillä on keskustoimistot Uudenmaan alueella.
- Kaikki tahot eivät ole välttämättä tietoisia toisistaan
 - ympäristökasvatuksen kentällä esiintyy sekä aukkoja että päällekkäisyyksiä.
- Muiden toimijoiden on vaikea löytää tarvitsemaansa osaamista/palvelua tarjoajien laajasta kirjosta.

Osaamispankki vastaa haasteisiin

- **Osaamispankki ympäristövastuullisuuden lisäämiseksi Uudellamaalla –hanke (1.6.2009-31.12.2010)**
 - Tavoitteena on keskittää ympäristövastuullisuutta edistävien toimijoiden [tiedot ja palvelutarjonta yhteiseen Osaamispankkiin](#) > [nettisivusto](#).
 - **Osaamispankkiin** saadaan ympäristöosaamista koskeva tieto helposti ja keskitetysti **asukkaiden, yhdistysten, oppilaitosten, viranomaisten, yritysten ja muiden toimijoiden käyttöön.**
 - **Osaamispankki** edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja parantaa palvelujen laatua kun päällekkäisyyksiltä vältetään.

Rahoitus ja koordinointi

- Hanketta koordinoi Hyria koulutus Oy (ent. Maaseutuopisto)
- Hanke on osa Hyvinkään-Riihimäen Ympäristöosaamisen keskuksen (ns. KEKO-verkosto) hankekokonaisuutta
- Hankkeen päärahoittajana on Uudenmaan liitto
- Ympäristöministeriö on myöntänyt hankkeelle ympäristökasvatusavustusta.
- Muita rahoittajia ja samalla hankepartnereita ovat
 - Uudenmaan ELY-keskus
 - Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus
 - Espoon kaupungin Villa Elfvikin luontotalo
 - Vantaan kaupungin ympäristökeskus
 - Helsingin kaupungin ympäristökeskus
 - Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelut.
- Hankeyhteistyössä lisäksi SYKLI, SYKSE ja SLL.

*Uudenmaan liitto
Nylands förbund*

Budjetti

- **Kokonaiskustannukset yhteensä** **63 237**
 - Palkkakulut ja henkilöstösivukulut 44 482
 - Matkakulut 1 875
 - Ostopalvelut (mm. asiantuntijapalv.) 10 500
 - Koneiden ja laitteiden hankintamenot 1 100
 - Toimisto- ja vuokratkustannukset 5 280
- **Kokonaisrahoitus (sis. luontoissuoritukset)** **63 237**
 - Maakunnan kehittämisasiä (50%) 31 618
 - Kuntarahoitus 14 528
 - Valtion rahoitus (/muu julkinen) 17 091

Toimenpiteitä 1

- Uudenmaan kestävän kehityksen kasvatuksen toimijoiden ja –toimintojen kartoittaminen resurssikyselyllä keväällä 2010
 - Lähetetty laajalla jakelulla
 - Syksyn 2009 ajan on koottu yhteystietolistaa alueen toimijoista (n. 500 yhteystietoa)
 - Kysely muodostui seuraavista osioista:
 - Johdanto: Kyselystä ja ympäristövastuullisuuden osaamispankista
 - Vastaajan taustatiedot
 - Ympäristökasvatus ja sen menetelmät
 - Ympäristövastuullisuuden osaamispankin kautta tarjottavia palveluja sekä toiveita osaamispankille
 - Yhteistyö muiden kanssa sekä toiveita perustettavalle Uudenmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmälle
- Yhteensä vastauksia saatiin 73 kpl.

Toimenpiteitä 3

- **Osaamispankin** (ja yhteenvetoraportin) **kokoaminen** resurssikyselyn vastausten perusteella syksyllä 2010
 - **Internettiin suomeksi ja osin ruotsiksi**
- **Tiedottaminen**, yhteydenpito sidosryhmiin, yhteistyöpalaverien ja **seminaarien järjestäminen**
 - Ensimmäinen seminaari pidettiin 3.12.2009
 - ”Lisätään ympäristövastuullisuutta yhdessä!”, yhteistyöstä alustamassa mm. Roope Mokka
 - pj:nä pääsihteerinä WWF Liisa Rohweder
 - osallistujia 65 hlöä: laajasti eri tahoja
 - Seuraava **yhteistyöseminaari 28.10.2010**
”Vaikuttavuutta ympäristökasvatukseen!”
Vanhalla Ylioppilastalolla Helsingissä

Osaamispankin rakenne ja osoite

- **Ympäristövastuullisuuden osaamispankin rakennemalli:**
 - Osaamispankki (etusivu suomeksi ja ruotsiksi)
 - Retkelle
 - Asiantuntijat avuksi (listaus ympäristökasvatustoimijoista)
 - Oppitunnit, kurssit ja ohjelmapaketit
 - Materiaalit
 - Välineistöt ja tilat (lainattavia/vuokrattavia välineitä ja toimitiloja)
 - Näyttelyt
 - Kannustekampanjat
 - Verkostot
 - Toimintamallit ja ympäristöohjelmat
 - Rahoituslähteet ja hankevalmistelu
 - Strategiat ja ohjelma-asiakirjat
- <http://www.hyria.fi/osaamispankki>

PORINAEVÄSTYS

Yhteistyöseminaari 28.10.2010

–Vaikuttavuutta
ympäristökasvatukseen!

Jakautuminen porinaryhmiin

- Seminaariosallistujat kutsutaan **keskustelemaan ja verkostoitumaan** keskenään päiväkahvien ajaksi **Galleria-saliin** ja **Tiedekuntasaliin** (molemmiin puolin Musiikkisalia)
 - Kahvit mukaan Gallerianpuoleisesta aulasta
 - Kesto 45 min, n. klo 13.25-14.10
 - Ryhmittäytyminen pöytien ääreen itseä kiinnostavan teeman mukaisesti, teemoja yht. 10 kpl
 - Mahdollisuus osallistua kahdenkin eri teeman keskusteluun > ryhmän vaihto itseohjautuvasti noin puolessa välissä kahvitaukoa
 - Hankkeen toimijoita porinaryhmien ”sihteereinä” > kirjaavat ylös keskustelun pääkohtia
 - Porinoiden lyhyet esittelyt seminaarin yhteenvedossa

Porinaryhmien teemat ja ”sihteerit”

- 1) Näin saimme ihmiset toimimaan, hyviä käytänteitä (Elena Saarikallio)
- 2) Näin saimme ihmiset toimimaan, hyviä käytänteitä (Hanne Siikström)
- 3) Näin saimme viestin onnistuneesti perille, hyviä käytänteitä (Virpi Lyytimäki)
- 4) Onnistunut palautteen kerääminen (Elina Pilke)
- 5) Luonnon monimuotoisuuden teemavuosi päättyy –mitä jäi käteen? (Helena Rantanen)
- 6) Design pääkaupunki ja ympäristökasvatus (Kaisa Pajanen)
- 7) Design pääkaupunki ja ympäristökasvatus (Kati Vähä-Jaakkola)
- 8) Kokemuksia kansainvälisestä yhteistyöstä (Riitta Pulkkinen)
- 9) Toiveet Osaamispankin nettisivuille (Juulia Tuominen)
- 10) Toiveet Osaamispankin nettisivuille (Riitta Salasto)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä

Uudellemaalle ?

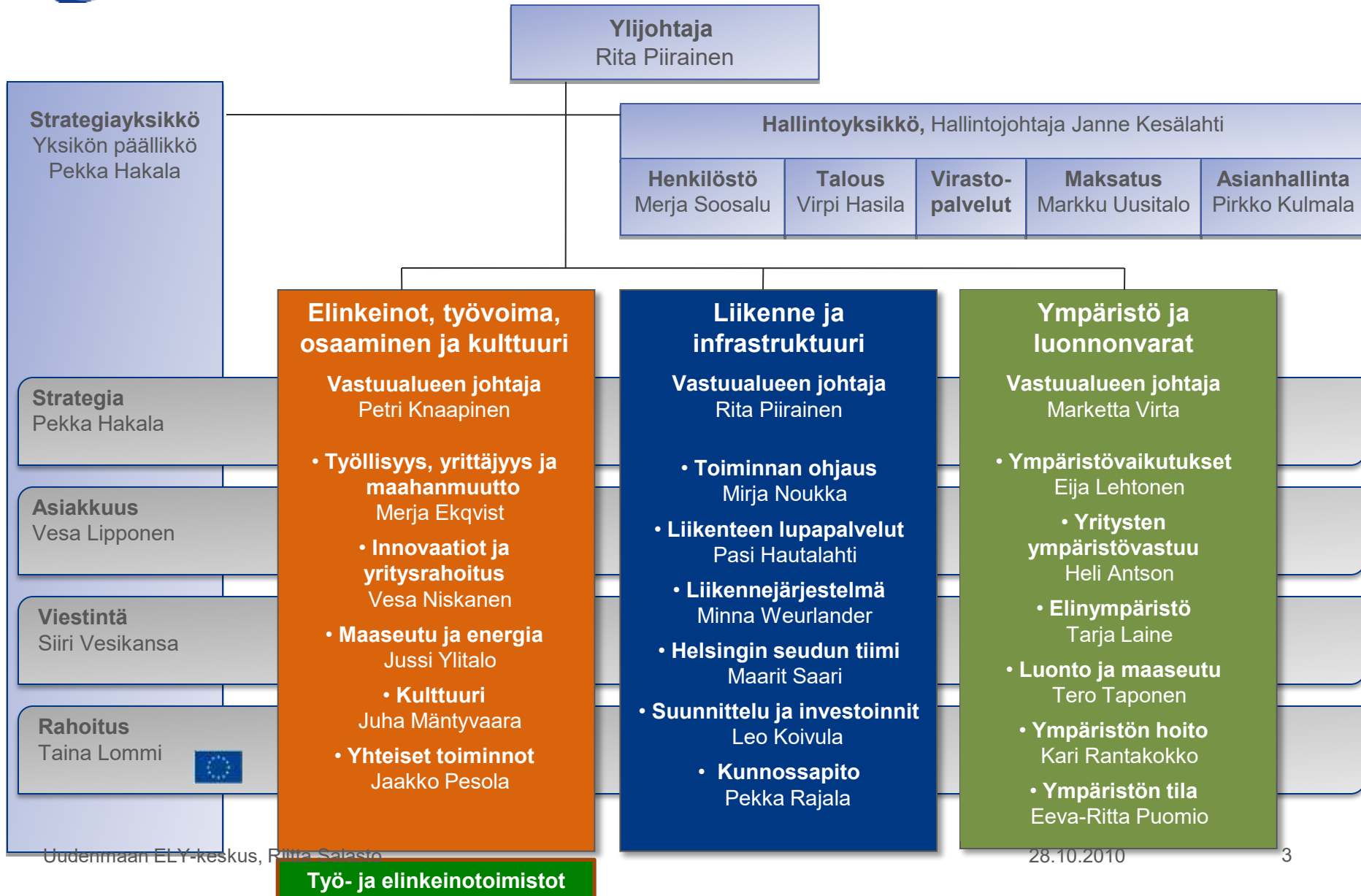
Tahot ja tehtävät

Yhteistyöseminaari –
Vaikuttavuutta ympäristökasvatukseen

ALKU Uudistuksen tavoitteena oli:

- Uudistaa laajasti aluehallintoa ja saada aikaan kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto.
- Vahvistaa ja lisätä maakunnan liittojen roolia ja asemaa aluekehitystyössä sekä edistää valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen yhteistyötä.

Uudenmaan ELY

- Kaikki ELY-keskukselle kuuluvat palvelut Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntien alueilla
- Liikenne- ja infrastruktuuripalveluita myös Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen alueilla
- Kirjasto-, liikunta- ja nuorisoasiat myös Hämeiden ja Kaakkois-Suomen alueilta

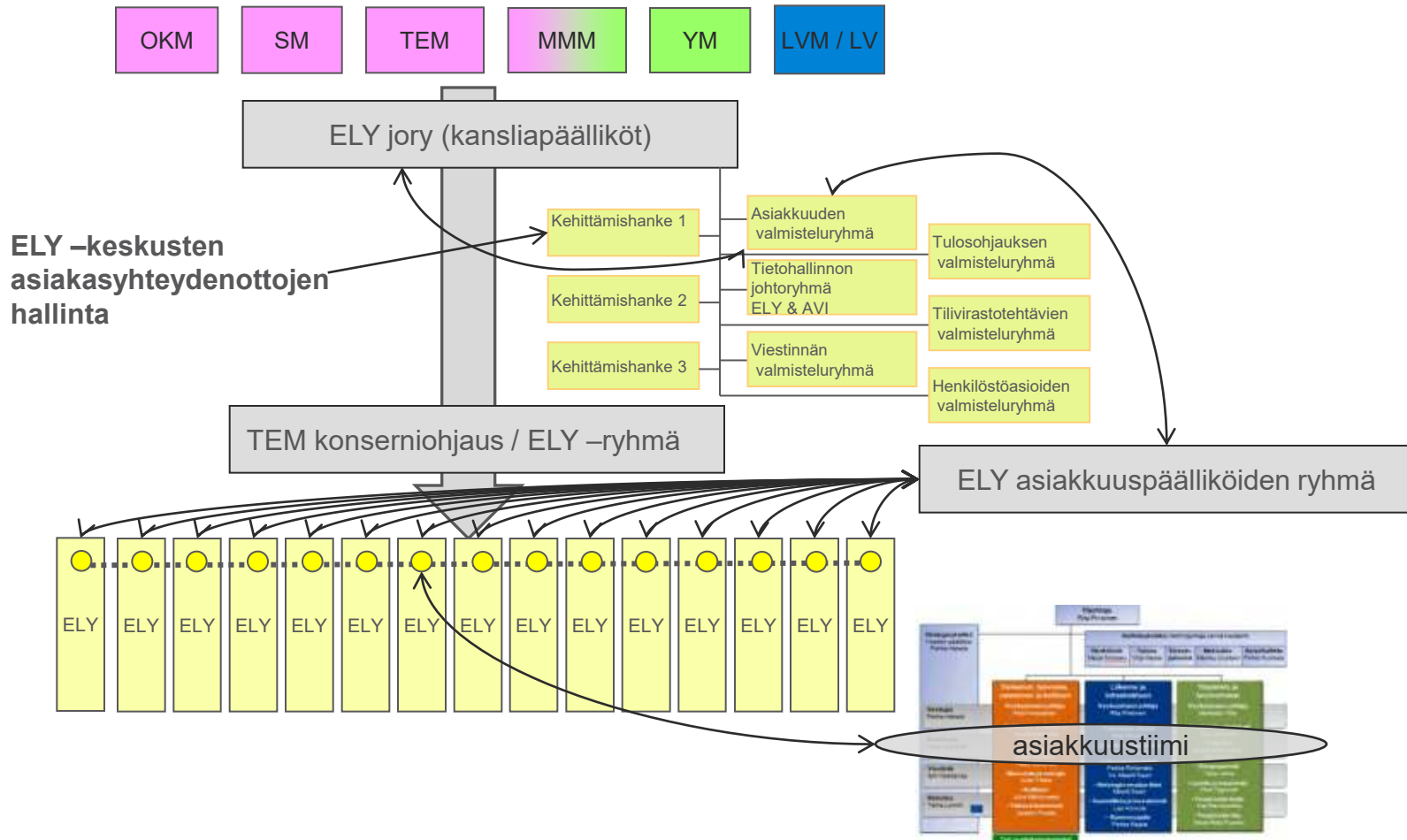

Asiakkuus

- Asiakkuus on ELY-keskusten strateginen valinta
- Asiakkuuden ensisijaisuus tarkoittaa kaiken toiminnan määrittelyä sen kautta miten ELY-keskus palvelee tarkoitustaan
- Asiakkuus ja asiakkaiden palvelu on paljon asiakaspalvelua laajempi käsite vaikka se siihen liittyykin
- Taustalla on myös viranomaisen roolin muuttuminen valvojasta ja rajoittajasta kumppaniksi ja konsultiksi
- Yhteinen asiakkuusajattelu ei edellytä yhteisiä asiakkaita

Asiakkuuden hallinta

Asiakkuuden Toimintasuunnitelma:

1. Saada yhteinen kuva nykytilanteesta:

- Miten eri hallinnonaloilla asiakkuutta on lähestytty?
- Mikä on asiakaslähtöisen toiminnan tila ELYissä?
- Miten asiakaspalvelu toimii ELYissä?

2. Luoda yhteinen visio tai tavoitetila

- asiakaslähtöisesti toimivista ELY – keskuksista
- ELYjen asiakaspalvelusta

3. Hahmottaa askellus näiden tavoitetilojen toteuttamiseksi.

4. Sopia menettelytavoista, joiden avulla asiakkuuspäälliköt tukevat ELY:n johtoa CAF-laaturyökalun käyttöönottamiseksi virastossa vuonna 2011.

5. Vakiinnuttaa asiakkuuspäällikön toimenkuva ELYissä sekä asiakkuuden valmisteluryhmän ja asiakkuuspäälliköiden verkoston toiminta.

Asiakkuuksien ja asiakkaiden luokittelu

1. Palvelun luonteen mukainen luokittelu
 - esim. luvat, neuvonta, valvonta, edistäminen/rahoitus
2. Palvelutilanteen mukainen luokittelu
 - esim. asiantuntijapalvelu, lupapalvelu, jälkipalvelu, tukipalvelu
3. Asiakasryhmien mukainen luokittelu
 - näitä on todella paljon: paikallisesti toimivat yritykset, palkkaturvan hakijat, vesistönomistajat...
4. Luokittelu palvelun ”juridisen aseman” mukaan
 - a. hallintopäätöstä hakevat, b. passiiviasiakkaat, c. infoasiakkaat

Ja tietenkin henkilö, yritys, yhteisö luokittelu

Uudenmaan ELY-keskuksen työjärjestys

- Yhteinen työjärjestys ja vastuualuekohtaiset työjärjestykset
 - Y-vastuualueen työjärjestys, yksiköitä 6 kpl
- Ympäristövaikutukset – yksikkö
- Tehtävissä (5.5.2010):

*** Koordinoi ympäristökasvatustehtäviä**

Ympäristötietoisuuden parantamisen/ympäristökasvatuksen vastuuhenkilö

- Y-vastuualueen johtoryhmä 30.8.2010
- Ehdottanut, että UUDELYyn asetetaan **ympäristötietoisuuden parantamisen/ympäristökasvatuksen tiimi**, jossa olisi vähintään yksi jäsen jokaiselta vastuualueelta ja että vastuulliseksi vetäjäpariksi nimettäisiin Reetta Harmaja ja Riitta Salasto (strategiayksikkö)

Uudenmaan ELY-keskuksen strategisen tulossopimuksen tarkistusesitys vuodelle 2011

Arvio ELY-keskuksen alkuvuoden toiminnasta

Arvio alueellisen kehityksen tilasta ja kehityksestä

Tavoitteiden tarkistusesitykset painopisteittäin:

A. Alueellisen kilpailukyvyn ja väestön hyvinvoinnin lisääminen

B. Ilmastonmuutoksen hillintä ja kestäväen kehityksen edistäminen

C. ELY – keskuksen toiminnan kehittäminen

Resurssiesitykset: tuottavuusohjelman toteuttaminen

Strateginen tulossopimus 2010-2011

- Kohta B3: Ympäristönhoito, suojelu ja ekotehokkuus
”Tuotetaan ja välitetään tietoa ympäristökuormituksesta, sen vaikutuksesta ja ympäristön tilasta. Eri toimijoiden, kuten yritysten, maataloustuottajien, oppilaitosten, kutien ja kansalaisten ympäristötietoisuus paranee ja päättäjillä on käytettävissään ajantasaista tietoa. Ympäristön- ja luonnonsuojelu, vesienhoito ja maisemanhoito otetaan huomioon viraston kaikilla vastuualueilla”.

1. Uudenmaan maakuntaohjelma 2011-2014 luonnos 11.10.2010, kohta TL 4

- *Jatketaan Uudenmaan arkkitehtuuripoliittisen ohjelman toteuttamista sekä edistetään kuntien arkkitehtuuripoliittisten ohjelmien laadintaa. Lisätään kulttuuriympäristökasvatusta ja korjausrakentamisneuvontaa.*
- *Ympäristön tila: Ympäristötietoisuuden lisääminen on edellytys ympäristövastuun vahvistamiseen eri toimialoilla.*

2.TL 4 Alue- ja yhdyskuntarakenne ja ympäristö - Maakuntaohjelma –luonnos, jatkoa...

- *Lisätään ympäristötietoisuutta ympäristöviestinnän ja –kasvatuksen sekä koulutuksen keinoin. Tuetaan ympäristötiedon hallintaan ja esittämiseen liittyvää kehittämistyötä sekä ympäristötietoisuuden parantamiseen tähtäävää yhteistyötä*
- *Ohjelmakaudella tulee ajankohtaiseksi käynnistää koko Uudenmaan ympäristöohjelman, kulttuuriperintöohjelman sekä **ympäristötietoisuuden ja ympäristökasvatuksen suunnitelmien laatiminen***
- ***Ympäristöviestinnän ja –kasvatuksen alueellisen yhteistyöryhmän toiminta käynnistetään (Totsu 2011-2012)***

Uudenmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä ?

- TAI FOORUMI (keskustelu 31.8.2010 Osaamispankki)
- Tavoitteita:
 1. Ympäristökasvatuksen tekeminen näkyvämmäksi Uudellamaalla
 2. Toimijoiden verkostoituminen
 3. Ympäristökasvattajien tukeminen

Osaamispankki, muistio 31.8.2010

- *”Uudenmaan yhteistyöryhmä voisi olla enemminkin **yhteistyöfoorumi** ja sen alle perustettaisiin valmisteleva ja useammin kokoontuva pienempi **työryhmä**, johon nimettäisiin ELYn ja Uudenmaan liiton edustajat. Tehty resurssikysely ja sen pohjalta laadittava Osaamispankin nettisivusto ovat hyvä aloitus alueen koordinoidummalle ympäristökasvatusyhteistyölle. Uudenmaan ympäristökasvatusstrategian laatiminen ja maakunnan ympäristökasvatussuunnitelman laatiminen voisivat olla seuraavia askelia yhteistyössä”.*

Kehittämisyhmän tehtävänä voisi olla

- Ohjaa ja koordinoida ympäristövastuullisuutta edistäviä toimintoja Uudellamaalla
- Vakiinnuttaa verkostoyhteistyötä (Osaamispankki, Hanska-ryhmä, Sillanrakentajat, Sykse yhteistyö Uudellamaalla)
- Vahvistaa ympäristökasvatuksen toiminta- ja kehittämissuunnitelmat

Kehittämisyhmän tehtävät, 2

- Uudellamaalla ei ole yhtä ”palvelukeskusta”, vaan kestävän kehityksen palvelua hoidetaan verkostoyhteistyössä eri toimijoiden kanssa, tätä tuetaan
- Parannetaan Uudenmaan yritysten ympäristövastuuta ml. esim. virastojen ekotehokkuus –asiat
- Edistetään yhteistä ja eri toimijoiden hanketoimintaa

Organisointi

- Foorumiin nimettävät tahot
- Työryhmään nimettävät tahot
- Nimittäjänä ehkä ELY-keskus, puheenjohtajuus sidosryhmistä kiertäväksi; koollekutsuja
- Sihteeripalvelut ELY-keskus, riittääkö resurssit?
- Paljonko on päällekkäistä / Onko sitä?
- **Ekososiaalinen tarve on olemassa**
- **Terävöitetään saatavaa lisäarvoa**

Mukaan tulevia tahoja, edustus ryhmittäin

- Luonto ja ympäristökoulut, järjestöt, yritykset, säätiöt, osuuskunnat, Vihreä lippu koulut, päiväkodit, oppilaitokset, kuntien koulutoimet, valtionhallinto (oph, AVI), Uudenmaan liitto, ammattijärjestöt, museot, seurakunnat...
- Osaamispankin yhteystietolistan jaottelu, 15 tahoja

Kentän ääni – mitä mieltä olette

- Foorumin ja työryhmän toimintatapa, kuinka usein kokoontuisi
- Yhteistyöseminaari vuosittain
- Osaamispankin nettisivut – jatkoyhteistyö
- Osaamispankki –hankkeen loppuraporttiin näkemyksiä
- Osa valtakunnallista kehittämistyötä,
kommenttipuheenvuoro Keski-Suomen ELY-keskus
Erityistutkija, KT Anna-Liisa Kiiskinen

Kiitos